

בע"ח (ירושלים) 36232-04-13 - עידן אליעזר נ' מדינת ישראל

בע"ח (ירושלים) 36232-04-13 - עידן אליעזר נ' מדינת ישראל לשלום ירושלים

בע"ח (ירושלים) 36232-04-13

עידן אליעזר

נגד

מדינת ישראל

בית משפט השלום בירושלים

[22.07.2013]

כב' השופטת חנה מרים לומפ

החלטה

1. בפני בקשה לגילוי חומר חקירה, בהתאם לסעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: "החסד"פ").

2. נגד המבקש, כיום בגיר, הוגש כתב האישום בת"פ 48009-02-10, המייחס לו עבירה של מעשה מגונה בקטין שטרם מלאו לו 14 לפי סעיף 345(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, בנסיבות המנויות בסעיף 345(א) (3) לחוק, אותה ביצע, לכאורה, במהלך קיץ 2007, בהיותו קטין בן 16.

3. כתב האישום הוגש ביום 22.9.11, כעבור כארבע שנים מיום ביצוע העבירה, וזאת באישור המשנה לפרקליט המדינה ביום 17.8.11.

4. במסגרת הבקשה עותר המבקש להעמיד לרשותו את המסמכים הבאים;

א. השתלשלות כרונולוגיות של מעבר התיק בין גורמי התביעה השונים לבין היועץ המשפטי לממשלה.

ב. ההנחיות הפנימיות עליהן ביסס המשנה ליועץ המשפטי לממשלה את החלטתו להגיש כתב אישום.

ג. פירוט בכתב של הנימוקים שהנחו את המשנה ליועץ המשפטי לממשלה במתן אישורו להגשת כתב האישום, בחלוף תקופת ההתיישנות בהתאם להוראות סעיף 14 לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971 (להלן: "חוק הנוער").

ד. פירוט מספר התיקים בשנים 2007-2012 בהם ניתן אישור לפי סעיף 14 לחוק הנוער, ומספר התיקים בהם סירב היועץ המשפטי לממשלה להשתמש בסמכותו זו.

טענות המבקש

5. לטענת ב"כ המבקש, המסמכים המנויים בסעיף 4-א4ג לעיל, נחוצים למבקש על מנת לבחון האם החלטת היועץ המשפטי בעניין הגשת כתב אישום כנגדו, התקבלה לאחר שכל הנתונים אודות המבקש הובאו לידיעתו, שכן למבקש נסיבות אישיות חריגות וקשות, כפי שבא לידי ביטוי בתסקירי שירות מבחן שניתנו בהיות המבקש קטין. בהקשר זה, הפנה ב"כ המבקש להחלטתו בע"ח 25643-01-12, בה הורתי למשיבה להעביר לעיונו של ב"כ המבקש מסמכים דומים. ב"כ המבקש הוסיף כי מדובר בהחלטה אשר המשיבה פעלה על פיה ולא ערערה עליה.
6. עוד טען ב"כ המבקש כי לצורך בחינת טענת "הגנה מן הצדק" דרושה לו רשימת המקרים בהם היועץ המשפטי לממשלה עשה שימוש או נמנע מלעשות שימוש בסמכותו לפי סעיף 14 לחוק הנוער, לטענתו, רשימה זו יש בה כדי להשפיעה באופן ישיר על טענתו של המבקש להגנה מן הצדק, ובהתאם להנחיות בית המשפט בע"מ 2398/08 מדינת ישראל-משרד המשפטים נגד אליצור סגל (מיום 19.6.11) (להלן: "עניין סגל"), יש לראות ברשימה כחלק מחומר החקירה ולאפשר למבקש לעיין בה. בהקשר זה הפנה ב"כ המבקש גם לע"ח (מחוזי-ים) 2993/09/12 נאוו' נ' מדינת ישראל (מיום 9.12.12), שם בית המשפט נעתר לבקשה לגילוי חומר חקירה תוך צמצום מספר השנים שלגביהן התבקש מידע אודות מכלול התיקים שהוגשו בהם כתבי אישום בעבירה מסוימת, כפי שנעשה בפסק הדין בעניין סגל.
- עמדת המשיבה
7. ב"כ המשיבה מתנגדת להעברת החומר המבוקש לידי ב"כ המבקש. לדבריה, החלטת היועץ המשפטי לממשלה לגבי ההחלטה להעמיד קטין לדין בחלוף שנה, אינה טעונה הנמקה, שכן אין מדובר בהארכת תקופת התיישנות להגשת כתב אישום, אלא בחינת ההחלטה על ידי דרג מחליט גבוה יותר. משכך, כשם שאין חובה על פרקליט לנמק החלטתו להגשת כתב אישום, כך החלטת היועץ המשפטי לממשלה, אינה טעונה הנמקה.
8. עוד טוענת ב"כ המאשימה, כי בהוראות חוק הנוער לא קיימת דרישה לפיה על היועץ המשפטי לממשלה לנמק החלטתו. והפנתה בעניין לע"ח 45516-1212 מדינת ישראל נ' פלוני (מחוזי חיפה) (להלן: "בע"ח פלוני"). ב"כ המשיבה הוסיפה כי השיקולים להעמדת קטין לדין בחלוף שנה מעת ביצוע העבירה מעוגנים בהנחיית פרקליט המדינה, אשר ניתן לעיין בה, ודי בה כדי ללמד מהם השיקולים הרלוונטיים המנחים בעניין.
9. ב"כ המשיבה סבורה כי לצורך ביסוס טענת הגנה מן הצדק, על המבקש להניח בפני בית המשפט תשתית עובדתית התומכת בטענתו. לדבריה, ב"כ המבקש לא הציג בפני בית המשפט ולו ראשית ראיה בדבר אכיפה בררנית בהחלטת המשנה לפרקליט המדינה וכי טענתו הועלתה כטענת הגנה פוטנציאלית בלבד.
- דיון והכרעה

10. סעיף 74 לחסד"פ, קובע בסעיף משנה (א) את זכותו של הנאשם שהואשם בעבירה מסוג פשע או עוון לקבל לעיון ולהעתיקה את חומר החקירה וכן את רשימת כל החומר שנאסף או שנרשם בידי הרשות החוקרת והנוגע לאישום. למושג "חומר חקירה" שלושה מאפיינים: ראשית- חומר הרלוונטי לכתב האישום, ויש לפרש בהרחבה את המושג רלוונטי; שנית- המושג "חומר חקירה" מתפרש גם על ראיות המשתייכות לפריפריה של האישום; שלישית- אין לכלול בגדר "חומר החקירה" ראיות שהרלוונטיות שלהן אינה קיימת, או שהיא רחוקה או שולית בלבד (ראו בעניין זה בש"פ 91/08 מדינת ישראל נ' שיבלי פסקה 6) (להלן: "בש"פ שיבלי").
- בבש"פ שיבלי חזרה כבוד השופטת פורקציה על הכלל לפיו המונח חומר חקירה זכה בפסיקה לפרשנות מרחיבה: "כלל הוא, כי יש לנקוט פירוט מרחיב למושג "חומר חקירה". כל חומר הקשור באופן ישיר או עקיף לאישום, ונוגע ליריעה הנפרשת במהלך האישום הפלילי, הינו "חומר חקירה" כמשמעותו בחוק: "בבואנו לקבוע מהו "חומר חקירה", עלינו להיות מודרכים על-ידי כללי השכל הישר ועל-ידי המגמה לאפשר לסגנון הזמנות הוגנת להכין את הגנתה" (פרשת מסראווה שם) הכוונה בש"פ 9322/99 מסראווה נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(1) 376, 381 (ח.מ.ל.).
11. ב"כ המבקש עותר להמציא לידיו את פניית הפרקליטות ליועץ המשפטי לממשלה לצורך קבלת אישורו להגשת כתב אישום בחלוף תקופת ההתיישנות בהתאם להוראת סעיף 14 לחוק הנוער, וכן את פירוט השיקולים וההנחיות שעמדו לנגד היועץ המשפטי לממשלה עובר להחלטתו, כך שלמעשה מבקש ב"כ המבקש את "ההיסטוריה" של התיק לרבות הנימוקים שהביאוהו לאשר את הגשת כתב האישום כנגד המבקש.
12. בהחלטת מיום 12.7.12, בבע"ח 25643-02-12 יעקב נבו נגד מדינת ישראל (להלן: "בע"ח נבו"), אליה הפנה ב"כ המבקש, נדונה סוגיה דומה בה קבעתי כי היסטוריה של תיק הינה בגדר תרשומת פנימית של המאשימה וככלל, ההלכה הפסוקה אינה רואה בתרשומות פנימיות משום חומר חקירה. בתי המשפט עמדו פעם אחר פעם על האינטרס הראשון במעלה לאפשר לרשות התביעה והחקירה לערוך בכתובים, לצורך ניהול ההליך, תרשומות ובהן להביע את עמדתן, דעותיהן ומסקנותיהן לגבי התיק וכן להיערך לקראת ניהולו. לצד קביעה זו, הובהר כי עצם המינוח "תרשומת פנימית" אינו חזות הכל, ויש לבחון את אופי התכנים המופיעים באותה תרשומת (ראה בש"פ 7553/10 בר אושר נגד מדינת ישראל). בד בבד, קבעתי כי מאחר שחלף זמן רב מאז ביצוע העבירות ועד להגשת כתב האישום, והחומר המבוקש היה דרוש על מנת לבחון את סיבת השיהוי ואת הסבירות שבקבלת ההחלטה, יש להעביר למבקש את ההשתלשלות הכרונולוגית של מעבר התיק בין גורמי התביעה השונים אל היועץ המשפטי לממשלה וחוזר. זאת מבלי שתוכן הדברים ייחשף, ובכך למעשה להימנע מפגיעה באינטרס החשוב של הצורך בדבר ניהול תרשומת חופשית והבעת דעה פתוחה, מצד מערכת אכיפת החוק. בתיק זה, ביקש ב"כ המבקש מלכתחילה את ההשתלשלות הכרונולוגית של התיק בלבד ללא דרישה להיחשף לתכנים שנכנסים בגדר "תרשומת פנימית". מידע זה נחוץ למבקש מאחר שכתב האישום בעניינו הוגש בחלוף ארבע שנים מיום ביצוע העבירה.

13. לעניין בקשתו של ב"כ המבקש כי היועץ המשפטי ינמק החלטתו בכתב ויפרוש מה הם השיקולים שהביאוהו לאשר את הגשת כתב האישום בחלוף תקופת ההתיישנות. ב"כ המשיבה הפנתה לבע"ח פלוני אשר קיבל את ערר המדינה וביטל את החיוב להמציא למבקש את עיקרי נימוקי החלטת היועץ המשפטי לממשלה לפי סעיף 14 לחוק הנוער. סבורה אני כי על אף שהוראות חוק הנוער אינן מחייבות מתן הנמקה, חזקה על היועץ המשפטי לממשלה ששקל את השיקולים הענייניים והראויים טרם מתן החלטתו ואף נתן לכך ביטוי בתרשומת בתיק החקירה. זאת ועוד, גם בהעדר חובה ספציפית להנמקה, קיימת חובה כללית על רשות לנמק החלטתה, והיא מעוגנת בהוראות חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998. גם בבע"ח פלוני סבר כבוד השופט סעב כי חובת הנמקה הינה ראויה ונחוצה; "תמיד ייטב כשהאזרח שהרשות קבעה עמדתה כלפיו לשבט או לחסד, יבין מה עמד מאחורי ההחלטה וזאת ניתן לעשות בהנמקה, גם עניינית, תמציתית וקצרה; כי הרי חוסר הנמקה עלול ליצור את הרושם, הגם שהוא לא נכון שמדובר בהחלטה שרירותית."
- בסופו של דבר החליט כבוד השופט סעב כי אין מקום להורות על העלאת נימוקי היועץ המשפטי לממשלה על הכתב בין היתר בשל החשש מהעומס שיוטל בגין כך על עבודת הרשויות. לענייננו, סעיף 14 לחוק הנוער הינו הליך חריג, שכן הכלל הוא שכעבור שנה מיום ביצוע העבירה אין מגישים כתב אישום כנגד קטין, אלא במקרים המצדיקים זאת והכל בפיקוחו של היועץ המשפטי לממשלה, ומשכך נראה כי אין מדובר במקרים רבים. ב"כ המשיבה לא הביאה בפני כל ראיות לכך שהחלטה מעין זו תטיל עומס על רשויות התביעה ותביא לסרבול הליכים. יתרה מכך, בבע"ח נבו שנדון בפני לא נאחזה המאשימה בטענות מסוג זה, ולאחר שהחלטתי כי הנימוקים ימסרו לעיון המבקש, לא הוגש ערר בעניין, ולכן אני סבורה כי ככל שבתיק קיימת הנמקה, על המשיבה להעלותה על הכתב ולהעבירה לידי המבקש.
14. כך גם לגבי ההנחיות הפנימיות, ככל שאלה קיימות, בנוגע להחלטות בדבר הגשת כתב אישום כנגד קטינים בחלוף תקופת ההתיישנות. יצוין כי כלל הנחיות היועץ המשפטי לממשלה, הן מן המפורסמות, ומשכך ככל שיש כאלה, ואין נמצאות ברשות הרבים, תעבירן המשיבה לעיון ב"כ המבקש.
15. אשר לבקשת ב"כ המבקש כי המשיבה תעביר לעיונו פירוט תיקים, בהם ניתן אישור או שסירב היועץ המשפטי לממשלה לתת אישור להגשת כתב אישום בהתאם לסעיף 14 לחוק הנוער בשנים 2007-2012.
16. בפסק דין בעניין סגל, קבע כבוד הנשיא גרוניס שרצוי שלא לפצל את הדיון בבקשה לקבלת מידע לצורך ביסוס טענה של אכיפה בררנית, בין הערכאה הדיונית לבין בית המשפט המחוזי בעתירה לפי חוק חופש המידע. לפיכך, סבורה אני שצדק ב"כ המבקש כי יש להכריע בבקשה זו במסגרת סעיף 74 לחסד"פ. משכך לא מצאתי מקום להפנות את המבקש לבית המשפט המחוזי להגשת עתירה מנהלית לפי חוק חופש המידע.
17. לגופו של עניין, מאחר שהחלטת היועץ המשפטי לממשלה מהווה חריג התלוי בנסיבותיו של כל תיק ואינה מלמדת על מדיניות כוללת, אינני סבורה שיש במידע זה כדי לסייע לבסס את טענות המבקש בדבר אכיפה בררנית, זאת בשונה מתיקים בהם המידע דרוש לצורך בירור המדיניות הנהוגה בהעמדה לדיון בעבירה ספציפית, כפי שנקבע בעניין סגל ונאווי. משכך אני דוחה את הבקשה בעניין זה.
18. אשר על כן, תעביר המשיבה לב"כ המבקש את ההשתלשלות הכרונולוגית והעובדתית שעבר התיק עד להגשת כתב האישום, וזאת מבלי לחשוף תוכן מהותי והתכתבות פנימית, וכן תעביר את נימוקי היועץ המשפטי לממשלה לאישור הגשת כתב האישום ואת ההנחיות הפנימיות ככל שאלה קיימות בעניין. ניתנה היום, ט"ו אב תשע"ג, 22 יולי 2013, בהעדר הצדדים.